

Quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh chậm phát triển trí tuệ ở các trường chuyên biệt tại thành phố Hồ Chí Minh

Trần Thị Hạnh*

Học viên cao học Trường Đại học Sài Gòn

Received: 24/7/2023 Accepted: 30/7/2023 Published: 14/8/2023

Abstract: From the research results of the topic: “Management of life skills education activities for mentally retarded students in specialized schools in Ho Chi Minh City”; This paper presents the initial results of the above study.

Keywords: Management of life skills education activities, students with mental retardation, special schools in Ho Chi Minh City

1. Đặt vấn đề

HS chậm phát triển trí tuệ (CPTTT) có hoạt động trí tuệ dưới mức trung bình, gặp nhiều hạn chế về các kỹ năng thích ứng như: kỹ năng giao tiếp, kỹ năng xã hội, kỹ năng tự phục vụ, kỹ năng học đường... chính những mặt hạn chế này đã làm cho việc sinh hoạt, học tập, lao động của các em gặp rất nhiều khó khăn. Để giúp HS CPTTT có cơ hội hòa nhập với cộng đồng xã hội thì GD có vị trí và vai trò quan trọng, đặc biệt là GD kỹ năng sống. GDKNS là môn học trang bị những tri thức giúp HS CPTTT hình thành những kỹ năng sống cần thiết, phù hợp với từng giai đoạn phát triển, phù hợp với cuộc sống xung quanh, giúp HS CPTTT có thể phát triển tốt nhất các khả năng của mình để có thể sống độc lập và sớm hòa nhập với cộng đồng xã hội.

Những năm qua, QLHĐGDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh đã được quan tâm và đạt được một số kết quả nhất định. Tuy nhiên trên thực tế, hoạt động GDKNS cho HS CPTTT vẫn còn một số hạn chế như: thiếu văn bản chỉ đạo cụ thể của các cấp về QLHĐGDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt; CBQL, GV chưa thực sự hiểu rõ về tầm quan trọng của hoạt động GDKNS cho HS chậm phát triển trí tuệ; cơ sở vật chất và trang thiết bị dạy kỹ năng sống cho HS CPTTT chưa được đầu tư; hiệu trưởng các trường chuyên biệt còn thiếu kinh nghiệm trong QLHĐGDKNS cho HS chậm phát triển trí tuệ... những vấn đề này đã ảnh hưởng đáng kể đến chất lượng GD và uy tín của các trường chuyên biệt.

Vì vậy, nghiên cứu: “QLHĐGDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh” là vấn đề cần thiết

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Hoạt động GDKNS cho HS CPTTT ở trường chuyên biệt

GDKNS cho HS CPTTT là quá trình trang bị những tri thức giúp HS CPTTT hình thành những KNS cần thiết, phù hợp với từng giai đoạn phát triển, phù hợp với cuộc sống xung quanh.

Hoạt động GDKNS cho HS là một quá trình tác động sư phạm có mục đích, có kế hoạch nhằm hình thành năng lực hành động tích cực, có liên quan tới kiến thức và thái độ, giúp cá nhân có ý thức về bản thân, giao tiếp, quan hệ xã hội, thực hiện công việc, ứng phó hiệu quả với các yêu cầu thách thức của cuộc sống hàng ngày. Như vậy, hoạt động GDKNS cho HS CPTTT ở trường chuyên biệt là hoạt động do các chủ thể GD tổ chức có mục đích, có kế hoạch nhằm hình thành và phát triển cho HS CPTTT các kỹ năng, năng lực cá nhân để HS có khả năng làm chủ bản thân, khả năng ứng xử phù hợp với những quy định trong hoạt động tự phục vụ nhu cầu cơ bản của cá nhân, hoạt động học tập và giao tiếp nhằm ứng phó tích cực với các tình huống của cuộc sống, đảm bảo sự hòa nhập của HS với cộng đồng.

2.2. Khái quát về các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh

Qua nghiên cứu các nguồn tài liệu và khảo sát thực trạng về QLHĐGDKNS ở các trường chuyên biệt nhằm làm rõ thực trạng về hoạt động và QLHĐGDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt cho thấy: TP Hồ Chí Minh là một trong các tỉnh thành rất quan tâm đến GD cho người khuyết tật, trong đó có GDCB. Toàn TP có 33 đơn vị GDCB, trong đó có 21 đơn vị công lập (3 trung tâm và 18 trường chuyên biệt) và 12 đơn vị ngoài công lập (6

trung tâm và 6 trường chuyên biệt)

Đánh giá công tác GD khuyết tật năm học 2021 – 2022 và phương hướng thực hiện nhiệm vụ GD khuyết tật năm học 2022 – 2023 (Sở GD&ĐT TP. HCM).

Đối với HS CPTTT, theo thống kê cho thấy có 1747 HS CPTTT, chiếm tỉ lệ cao (53.5%) trên tổng số HS khuyết tật tại TP Hồ Chí Minh. Với số lượng đông hơn so với các dạng tật khác nên công tác chăm sóc và GD cho HS CPTTT được các trường chuyên biệt đặc biệt quan tâm, chú trọng hơn. Sở GD và Đào tạo cũng đã chỉ đạo các trường chuyên biệt thực hiện chương trình khung cho HS CPTTT kết hợp linh hoạt với chương trình GD phổ thông 2018; chú trọng tăng cường các tiết dạy kỹ năng sống cho HS CPTTT và đa tật; thực hiện tích hợp, lồng ghép nội dung GDKNS vào trong các hoạt động, sinh hoạt hàng ngày theo tình hình và điều kiện thực tế tại mỗi trường; đa dạng các hình thức tổ chức GDKNS cho HS CPTTT. Mặc dù các trường chuyên biệt đã quan tâm, chú trọng công tác GDKNS cho HS CPTTT nhưng hiện nay các trường chuyên biệt vẫn gặp nhiều khó khăn trong việc tuyển nhân sự, thiếu GV dạy KNS, điều kiện cơ sở vật chất – trang thiết bị dạy KNS chưa được đầu tư nhiều, kinh phí tổ chức còn hạn chế nên hiệu quả GDKNS cho HS CPTTT chưa cao.

2.3. Các biện pháp QLHĐGDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh

2.3.1. Nâng cao nhận thức của CBQL, GV về tầm quan trọng của QLHĐGDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh

Nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của QLHĐGDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh cho CBQL và GV. Làm rõ tầm quan trọng của QLHĐGDKNS cho HS CPTTT, đồng thời trang bị kiến thức và kỹ năng tổ chức hoạt động GDKNS cho CBQL, GV và các lực lượng tham gia hoạt động GDKNS cho HS CPTTT.

Chỉ rõ trách nhiệm của từng chủ thể và sự phối hợp giữa các chủ thể liên quan đến hoạt động GDKNS cho HS CPTTT.

2.3.2. Xây dựng kế hoạch hoạt động GDKNS phù hợp với điều kiện trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh

Biện pháp này nhằm nâng cao hiệu quả xây dựng kế hoạch và phân tích, đánh giá đúng thực trạng của trường về năng lực của ĐNGV, tình hình tài chính, CSVC, TBDH... Từ đó giúp CBQL xây dựng kế hoạch và lựa chọn các biện pháp GDKNS cho HS

CPTTT phù hợp với điều kiện của trường chuyên biệt. Biện pháp tập trung vào những nội dung chính như: xây dựng nội dung GDKNS phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý của HS CPTTT; xây dựng kế hoạch đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị đảm bảo cho việc tổ chức hoạt động GDKNS cho HS CPTTT; xây dựng kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn, năng lực GDKNS cho đội ngũ GV; XDKH phối hợp với các lực lượng tham gia GDKNS cho HS CPTTT nhằm nâng cao chất lượng GDKNS cho HS CPTTT.

2.3.3. Tăng cường bồi dưỡng, nâng cao năng lực GDKNS cho CBQL, GV ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh

Biện pháp này nhằm giúp CBQL, GV nâng cao năng lực chuyên môn, năng lực xây dựng nội dung GDKNS phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý của HS CPTTT, phát huy khả năng sáng tạo trong quá trình giảng dạy, linh động phối hợp các phương pháp và các hình thức tổ chức hoạt động GDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt.

Tổ chức bồi dưỡng nâng cao năng lực chuyên môn cho CBQL, GV trong việc thực hiện hoạt động GDKNS cho HS CPTTT. Tập trung bồi dưỡng cho CBQL, GV nắm vững nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động GDKNS cho HS CPTTT. Bồi dưỡng khả năng xây dựng nội dung GDKNS phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý cho HS CPTTT. Bồi dưỡng khả năng sáng tạo trong việc lựa chọn phương pháp giảng dạy, lựa chọn các hình thức tổ chức hoạt động GDKNS cho HS CPTTT. Cung cấp tài liệu, hướng dẫn GV khai thác tài liệu liên quan đến hoạt động GDKNS cho HS CPTTT.

2.3.4. Đảm bảo các điều kiện CSVC, TBDH và nguồn tài chính nhằm nâng cao chất lượng HĐ GDKNS cho HS ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh

Nhằm tăng cường nguồn tài chính, CSVC, TBDH phục vụ cho hoạt động GDKNS. Hoạt động GDKNS cho HS CPTTT không chỉ là những hoạt động được tổ chức tại lớp học mà còn là những hoạt động khác như: tham quan, dã ngoại, lễ hội, sự kiện... Để tổ chức được các hoạt động nói trên không chỉ cần nguồn lực con người mà còn cần đến nguồn tài chính, CSVC và trang thiết bị dạy học. Đảm bảo nguồn tài chính và trang bị đầy đủ cơ sở vật chất, đồ dung dạy học sẽ tạo điều kiện cho GV thực hiện tốt hoạt động GDKNS, giúp GV sáng tạo hơn trong quá trình dạy học, GV có thể linh hoạt áp dụng các phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động GDKNS, giúp HS hứng thú, tích cực tham gia vào học tập và rèn luyện, từ đó nâng cao hiệu quả GDKNS cho HS CPTTT tại các trường

chuyên biệt. Khai thác, sử dụng hiệu quả nguồn cơ sở vật chất, trang thiết bị hiện có; tiết kiệm tài chính của nhà trường để đầu tư cho hoạt động GDKNS; hàng năm cần trang bị, bổ sung thêm tài liệu, trang thiết bị dạy học cần thiết và phù hợp với hoạt động GDKNS. Thực hiện tốt công tác xã hội hóa GD.

2.3.5. Phối hợp chặt chẽ với các lực lượng trong và ngoài nhà trường tham gia vào hoạt động GDKNScho HS CPTTTở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh

Phối hợp chặt chẽ với gia đình, các tổ chức đoàn thể trong và ngoài nhà trường tổ chức các hoạt động GDKNScho HS theo hướng tích cực nhằm đảm bảo thực hiện tốt sự phối hợp chặt chẽ, thống nhất giữa nhà trường – gia đình – xã hội, nâng cao hiệu quả GDKNS và giúp HS CPTTT sớm hòa nhập với cộng đồng xã hội. Công tác phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội có ý nghĩa quan trọng trong công tác chăm sóc và GD HS khuyết tật nói chung và HS CPTTT nói riêng. Để nâng cao chất lượng GDKNS cho HS CPTTT cần phải đẩy mạnh công tác phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội

2.3.6. Chỉ đạo thực hiện hiệu quả hoạt động GDKNS cho HS CPTTTở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh

Chỉ đạo các lực lượng tham gia hoạt động GDKNS thực hiện tốt nhiệm vụ được phân công; thống nhất về nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức nhằm thực hiện có hiệu quả hoạt động GDKNS cho HS CPTTT; đảm bảo sự phối hợp giữa nhà trường – gia đình – xã hội trong việc triển khai thực hiện hoạt động GDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh.

Tập trung chỉ đạo xây dựng kế hoạch GDKNS cho HS CPTTT phù hợp với điều kiện của nhà trường; tập huấn, hướng dẫn CBQL, GV, nhân viên hiểu rõ kế hoạch và thực hiện theo đúng sự phân công, phân cấp; thường xuyên nhắc nhở, động viên, khuyến khích các lực lượng tham gia hoạt động GDKNS cho HS CPTTT hoàn thành tốt nhiệm vụ GDKNS; đảm bảo cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học cho hoạt động GDKNS; tuyên truyền, vận động CMHS và các lực lượng bên ngoài nhà trường tích cực tham gia hỗ trợ hoạt động GDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh.

2.3.7. Đẩy mạnh KTĐG việc thực hiện GDKNScho HS CPTTTgắn với công tác thi đua khen thưởng

Kiểm tra, đánh giá là chức năng quan trọng trong quản lý, giúp CBQL xây dựng tiêu chí đánh giá phù hợp, kịp thời phát hiện những sai sót và kịp thời chỉ

đạo, điều chỉnh nội dung kế hoạch giúp nhà trường nâng cao chất lượng GDKNS cho HS CPTTT. Nhân rộng các gương điển hình và kịp thời khen thưởng, động viên, khuyến khích các cá nhân, tập thể tích cực tham gia thực hiện tốt hoạt động GDKNS cho HS CPTTT.

Xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá thường xuyên việc thực hiện hoạt động GDKNS cho HS CPTTT. Thường xuyên tổ chức các buổi thăm lớp, quan sát và đánh giá chất lượng GDKNS cho HS CPTTT; tổ chức liên tục, định kì, đột xuất phù hợp với từng nội dung GDKNS cho HS CPTTT thông qua nhiều hình thức hoạt động khác nhau.

3. Kết luận

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực tiễn bài viết đề xuất 07 biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả QLHĐGDKNS cho HS CPTTT ở các trường chuyên biệt tại TP Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay, gồm: Nâng cao nhận thức của CBQL, GV và cha mẹ HS về vai trò, tầm quan trọng của hoạt động GDKNScho HS chậm phát triển trí tuệ; Xây dựng kế hoạch hoạt động GDKNSphù hợp với điều kiện nhà trường; Tăng cường bồi dưỡng, nâng cao năng lực GDKNScho cán bộ quản lý và giáo viên; Đảm bảo các điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học và nguồn tài chính nhằm nâng cao chất lượng hoạt động GDKNS cho HS chậm phát triển trí tuệ; Phối hợp chặt chẽ với các lực lượng trong và ngoài nhà trường tham gia vào hoạt động GDKNScho HS chậm phát triển trí tuệ; Tiếp tục chỉ đạo hoạt động GDKNScho HS chậm phát triển trí tuệ; Đẩy mạnh KTĐG việc thực hiện GDKNS cho HS CPTTTgắn với công tác thi đua khen thưởng.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2006). *Quy định về GD hòa nhập dành cho người khuyết tật, tàn tật. Quyết định số 23/2006/QĐ-BGDĐT ngày 22/5/2006*, Hà Nội

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Lao động Thương binh và Xã hội, Bộ Tài chính (2013). *Quy định chính sách về GD đối với người khuyết tật* (Thông tư số 42/2013/TTLT-BGDĐT-BLĐTBXH-BTC ngày 31/12/2013). Hà Nội

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2014). *Quy định QLHĐGDKNS và hoạt động GD ngoài giờ chính khóa* (Thông tư số 04/2014/TT-BGDĐT ngày 28/2/2014) Hà Nội.

4. Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018). *Quy định về GD hòa nhập đối với người khuyết tật* (Thông tư số 03/2018/TT-BGDĐT ngày 29/1/2018). Hà Nội.